

ТАРТИБСИЗ ЮРТ – ДАРВОЗАСИЗ ҚҮРГОН

(Давоми. Боши 1-бетда).

ни чет элларга жүннатиб, миллати равнаци йўлида ёч нарсани аямайдиган малакали мутахассислар тайёрлашдан иборатдир. Лекин Президентликка дъяворгар ҳар чиқишида бир шарт қўйди: «Фақат эндиғина мусаффо бўлган юртимиз осмонига гард юқасин. Осоиштилик, тинчлик сақлансин, тартиб-интизом бўлсин. Қолганини менга қўйиб беринглар». Наҳотки, фаронлик йўлида тиним билмайтган ва сайловда 86 фойз овоз олган давлат бошлиғидан истеъфога чиқиши талаб қилишга, кўчага чиқиб тош отишга нон етмагани асос берса?!

Қадрга эмас, қоринга йиглаймиз?! Бундай ноаҳилликда, энг зўр режалар ҳам пучга чиқаверади-ку! Кўплаб хорижий сармоядорлар ҳам Узбекистонни тич давлатлардан бири сифатида катта-катта маблағлар сарфлаш ниятида юрибдилар. 50 дан зиёд мамлакат бизни тан олди. Уша ножӯя ҳодиса Узбекистон нуфузига урилган зарба бўлди.

Гафур Раҳимовиҷ, фикрингизча, милиция билан талабалар ўртасида нима сабабдан тўқиашув рўй берди?

Мен бутунлай талабаларни айланаш фикридан йироқман. Лекин вазир ўрнибосари эмас, балки 21 миллионли калънинг бир фаранди сифатида бальзи нарсалар ҳайрон қолдиди. Айлум лол, дилим вайрон. Нима учун милицияга кўлга кирган тош, темир парчалари отиласди, юқори қаватлардан ҳар хил буюмлар ташланади, на замониҳи ахлоқ одобга, на мусулмончиликка сигадиган ўта кўпол ҳақоратлар ёғдирилади? Ке-

линг, дўппини бошдан олиб, мулоҳаза юритайлик. Милиция ким ўзи? У ўзга сайдерадан келган гайри-табии мавжудотми ёки кимнингдир ўғли, кимнингдир отаси, кимнингдир aka-укасими? У ҳам шу халқ фарзанди-ку! Уша куни тош отаётган талабаларнинг қариндош-уруглари орасида ёғнига милиция либоси осганлар йўқ дейсизми?! Афсуски, кўпчилик, айниқса, айрим ойнома-рўзномалар «милиция» сўзига мавҳум маъноюкаб, юрт қўргонидан дарвазабонлик қилаётгандарни халқдан узоқлаштириб юборишишоқда.

16-17 январь кунлари милиция ходимлари Талабалар шаҳарчасига шахсий манфаат дардида, ёғлик палову селли кабоб тановул, қилини ниятида боришибдими? 4-5 соат давомида тинчлик сақланниши кераклиги ҳақида тушириш билангина шуғулланышдику улар. Бирорга қўл кўтаргани йўқ. Жанжал, низо гулханида исинмоқчи бўлганлар талабалар кўлига тош тутқазиши. Оқибатда тўқиашув юз бериб, унинг аксасоси ҳали қанчадан-канча гамзада дилларда янграб туради.

Баъзан милицияни йўқотиш керак, деган гапсўзлар ҳам қулоқса чалиниб қолади. Бир кунимизни милициясиз тасаввур қилиш мумкини?

Зиммасига зигирча масъулият юки тушган шахс борки, бу саволини газга: «Йўқ!» — деб жавоб беради. Бунга шакшубҳасиз аминман. Қуруқ қошиғ оғиз йиртади, дейдилар. Мисолларга мурожаат қиласи. 1991 йили милиция ходимлари жиноят содир этишда айланётган 60 мингдан зиёд шахсни ушлашди. Улар-

дан 7 минг нафари муддадам судланган. 7 мингга яқин қурол-яроғ тортиб олинди. Бу қуроллардан отилиши мумкин бўлган ўқлар юзлаб хона-донлар остоносидан кулфатни хатлатиши ёч гап эмасди. Тортиб олиш пайтида эса айнан милиция ходимлари ҳаётларини (уларда ҳам жон битта) хавф остига қўйишади-ку!

Бултур 4 мингдан ортиқ бедарак йўқолганлар қидириб топилиб, яқинлари бағрига қайтарилиди. Бу минглаб хона-донларга шодлик, хурсандчилик қайтди, дегани эмасми, бу минглаб хона-донлардан ташвиш ариди, дегани эмасми? Ҳолбуки, битга одамини излаш учун ўнлаб шаҳарлар кезилади, ҳар ким ҳам қадам босишидан ўзини тиядиган жойлар кўздан кечирилади. Ахир, буни милиция ходими қиласдан ким қилипти?!

Ёнгин пайтида юзлаб фуқароларни, гўдакларни ажал домидан кутқариш учун ўнлаб ходимлар жонларини аяшмади. Бу талофатлар ким учун берилди? Утган йилнинг ўзинида 42 нафар ходим жинотчилар билан олишувда ҳалок бўлди. Ҳамма қатори оиласига, бола-чақасига, ёр-бирордaru уруғ-аймогига эга ходимлар йигит ёшида оламдан ўтишди. Бўй қурбонлар ким учун аталган? Хуллас, қайси юрт борки, ўзида тартиб бўлиши учун милициями, полициями, милий гвардиями яратади. Зоро, тартибсиз юрт – дарвазасиз қўргон. Қачонки, қотилу каззоб, ўғрию муттаҳам, зўравону фирибгар қолмаса, милиция ўз-ўзидан йўқ бўлиб кетади.

Гафур Раҳимовиҷ, нима бўлганда ҳам, Талабалар шаҳарчасида ўқ узилди, қон тўкилди, ик-

ки навқирон йигит нобуд бўлди (худо раҳмат қилсан уларни). Текшириш қандай бормоқда ҳозир?

Ўзингизга маълум, фожиа сабабларини ўрганивчи ҳукумат комиссияси тузилган. Унга бошвазир А. Муталов раҳбарлик қилмоқда. Шу билан бирга прокуратура ҳам жинийиши ўзгаган. Воқеанинг бор тафсилоти аниқланади. Кимга керак эди жанжал чиқариш? Ким биринчи ўқ узди? Айборд кишилар адолатли суд олдида, қайгуга тушган юрт олдида жавоб берниши зарур.

Уртоқ генерал, кенг жамоатчиликни ташвишлантираётган иккита савол ҳар қандай учрашув, сұхбат марказига чиқмоқда. Ким талабаларга қаратап ўқ отишга буйруқ берган? Нега милиция яранланган ходимлар билан журналистлар сұхбатлашини истамаяпти?

Амалдаги қонунларга мувофиқ милиция оммавий тартибсизликлар пайтида, милиция ходими ва фуқаролар ҳаётига хавф солинаётганда, ўқотар қуроллардан фойдаланиш ҳуқуқида эга. Шу ўринда яна бир бор таъкидлаб ўтмоқчиман. Қуролни ишлатиш ҳақида на ҳукумат, на вазирлигимиз раҳбарлар томонидан буйруқ берилмаган. Бу жойдаги мурасаба вазиятдан келиб чиқиб, мажбуран кўрилган чора бўлди.

Тўс-тўполонда талабалар билан бир қаторда милиция ходимлари тан жароҳатлари олишиди. Мен ҳозир рақамларни қайтариб ўтмоқчи эмасман. Касалхонадаги ярадор билан сұхбатлашиш мумкинлигиги ички ишлар вазирлиги эмас, бевосита даволовчи табиб ҳал қиласди. У рухсат бермаса, журналист

тугул терговчи ҳам бундай учрашувдан маҳрум бўлади.

Фурсатдан фойдаланиб, кекса милиция ходими сифатида, ҳар ҳолда оку қорани таниган ёши улуги киши сифатида юртдошли римга мурожаат қилмоқчиман. Қадрли ота-оналар, ҳурматли ака-укалар, опасингиллар! Ҳалқимиз бир кун жанжал чиқсан хонадондан қирқ кун барака қочади, деб бежизга айтмаган. Ҳабекистон дунёдаги барча ўзбеклар учун кўзга тўтиёдек сурнадиган катта ва ягона хонадон. Унинг равнаци ахилликда. Тарихий машъум хатолар такрорланмаслигини истардим.

Юртимизга шундоқ ҳам кўз тикканлар кўп. Шундай пайтда қўлни қўлга берниш ўрнига гавро, жанжал кўтариб юрсак, мустақилларигизга ўзимиз чукур қазиган бўлмаймизми? Ҳонадонимиздан баракани қочириб, яна қандайdir оғалар қўлига қараб, ўтиб кетадиган оғир кунларимизни чўзиг юбормаймизми?

Бу билан мен чурқ этаслик керак, демоқчи эмасман. Бироқ ҳар қандай талабни қонун асосида қўйиш мумкин-ку! Тинчлик, муроса билан исталған муаммо ечимини топади. Тош отиш, оммавий тартибсизликлар эса бошқа йўлга бошлади. У йўлнинг охирида синиқ тақдирлар ётади. Чунки ҳуқуқий давлатда ҳар қандай ҳуқуқбузарликка тегишили жазо чораси белгиланган. Не-не умид билан ўқишига жўнатган фарзанди олий маълумот ҳақидаги диплом ўрнига уйга бошқа нарса кўтариб келса, отона қандай аҳволга тушади? Ахир, ёслаб кўринг-а. Арзимас нарсалардан бошланган Наманганд, Андижон воқеалари қанчадан-қанча кишиларнинг озодликдан маҳрум этилиши билан тугади.

Сұхбатдош
Ғайрат БОЛТАБОЕВ.

ТИЖОРАТМИ, ХИЁНАТМИ Ё ҲАҚОРАТ?

Тилимиз кейинги биринчи йилда бойиди. Лутратимизда бўлган, лекин кўп йиллар ишлатилмай ётган қатор сўзлар истемолга сингиб кетди. Шундай сўзлардан бири — ТИЖОРАТ. Аслан бу сўз савдо-сотиқ билан борғиц маънога эгадир. Яъни, қадим-қадимдан аждодларимиз ўлкама-ўлка, шаҳарма-шаҳар кезиб, ўзларидан мўлк ёўлган буюмларни бегона юртга элтганлар ва у ёклардан ўз эли учун зарур бўлган турфа ашёларни келтириб, одамлар эҳтиёжини қондиришган. Бу касб эгалари ТОЖИР деб аталгандар.

Биз кейинги вақтларда ањаналаримизни тиклаш борасида хайрли ишларга бел боғладик. Бироқ минг

афсуски, қош қўйман деб, кўз чиқариб, ота-боболарни руҳини чирқиратмоқдамиз, уларнинг табаррук руҳларини ранжитмоқдамиз. Бундай аҳволни пештоқига «ТИЖОРАТ» деб ёзиб қўйилган ҳар бир дўконда кўриш мумкин. Тиҷоратчилар халънинг ҳожатини чиқариш ўрнига шундоқ ҳам хонавайрон бўлиб ётган аҳолини купшакундуз куци, яна қонуний қилиб, таламоқдалар. 1 шиша «Тошкент» минерал суви — 1 сўм 24 тийин; 1 шиша «Пепси» — 4 сўм 25 тийин; 1 шиша «Пойтахт» ароги — 84 сўм 50 тийин; 250 грамм асал — 25 сўм; 1 литр узум шарбати — 6 сўм 88 тийин; «Узбекистон» торти — 35 сўм; «Нилуфар» торти — 38 сўм 18

тийин ва ҳоказо. Ваҳоланки, буларнинг ҳаммаси шу Тошкент шаҳрининг ўз маҳсулотлари бўлиб, «Тиҷорат» чи юлғучлар буларнинг бирортасини чет элдан ёки ўшни вилоятдан олиб келмаганлар. Ҳуш, энди ўзингиз ўйланг. Бу — нима? Тиҷоратми ёки халқа хиёнатми? Ёки оч-юпун одамларга нисбатан ҳақоратми? Менимча, кейинги иккитаси.

Дилмурад САИДОВ, журналист.

СУРАТЛАРДА: «Тиҷорат» деб иомланган озиқовиқат дўконларидан биринчи мансара ва оддий дўконлардаги аҳвол. Ҳолосаси ўзингизга ҳавола.

Даврон АҲМАД олган суратлар.

Қоралпогистон Жумхуриятини ИИВ махсус комендатураси бошлиғи милиция подполковники Олланазар Жумабеев 1992 йил 23 январь куни бевақт оламдан кўз юмди.

О. Жумабеев 1940 йил 2 сентябрь куни Беруний туманида туғилди. 1967 йилда давлат жисмоний тарбия олий билимгоҳини тутгала-

гач, меҳнат фаолиятини шу тумандаги ўрта мактабда ўқи-түвчиликдан бошлади. 1969 йилдан бошлиб умрининг охирига қадар ични ишлар идораларида хизмат қилди.

Каерда ишламасин, у ўзининг ҳалоллиги ва тўғрисулиги билан ажralib турди. Беруний туманининг ҳудудидаги ҳуқуқ-тартиботни мустақамлашда фоал иштирок этди. Туман Конғиши ионблигига сайданди. «Меҳнат фахрийи», учла дараҷали «Бенуқсон хизматлари учун» медаллари, «ИИВдаги аъло хизматлари учун» кўрак нишони билан тақдирланганди.

Олланазар Жумабоевнинг ёрни хотираси қалбларидан-қалбларидан.

ҚОРАҚАЛПОГИСТОН ЖУМХУРИЯТИ ИИВ ШАҲСИЙ ТАРИКИБИ.

1981 йилнинг 1 июлида Самарқанд вилоятидаги Советобод туманининг «Катта-қўргон» давлат ҳўжалиги ҳудудидаги тахминан 35-45 ёшлардаги номаъум аёлнинг мурдаси топилди. Орадан шунча вақт ўтиб ҳам унинг шахси аниқланмади.

Мурданинг ёниндан 30X70 сантиметрли ҳажмдаги қизил гулли қора рўмол, четига сунъий қоракўл тикилган кўк бахмалдан тайёрланган енгиз аёллар кийими,

яшил гулли қизил штампелдан тикилган аёллар миллий кўйлаги, қизил ранги, оқ ва кўк гулли аёллар миллий кўйлаги, қизил ранги, оқа ранги, аёллар пиджаги, 2-размерли ковуш, оқ тошли ва сарпик металдан тайёрланган узук топилган.

Юқоридаги буюмлар кимга тегишили эканидан хабардор кишиларни «02» орқали энг яқин милиция идораларига хабар беринши сўраймиз.

Муҳаррир
Зокир ОТАЕВ.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700029, Тошкент, Лопатин кўчаси, 1.
Узбекистон Жумхуриятини «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни
босмахонаси. 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: мударрир — 54-37-91,
муҳаррир ўринбосари — 39-77-23,
муҳбирлар бўлими — 59-26-56,
59-20-92, умумий бўлим — 59-21-21.

«ПОСТДА» — («НА ПОСТУ»)
Орган коллег